

tinske cerke najdejo in imena na „us“ in „ius“, ter misli, da ni je drugači, kakor vse to je rimsko.

O ubogi Slovenec, kateri nepoznaš več lastnih svojih imen! Ti bereš jezerokrat na rimskih spomenikih imé BELLICIVS ¹⁾, in si tereš glavo, kar da pomeni in ne spoznaš, da je paganski očak svojega ljubega otroka po bogu belimu, bogu luči in svetlobe imenoval Bellecius — Belca Belka. Ker ne izhaja na ič, ek, ali ak, ter misliš, da je latinsko, ali pa v svojej sleposti daš veljati, kar ti ptuji učeni povedajo, da so imena keltiških obiteljev. Celjani hodijo mimo teh častljivih spomenikov, berejo Uxorí MARICCAE ²⁾ et filíe MARVLLAE ³⁾ pa ne spoznajo svojih Maričk, svojih Marul. Scer so te imena ne nastale po prečisti Divici Marii, ali slovenska mati je enkrat imenovala svojo milo hčerko po Babi Mari ⁴⁾, ktera je v staroslovenskem bogočastju bila častena kot mati Bogov, kot roditelja in rednica sveta, slična indički Bhavany Maji, iz katere je Baba Mara nastala. Celjan hodi mimo svojih kamnov in bere jezerokrat imé Ursinus, Ursella ⁵⁾, tudi Medulla, pa ne vé, da je imé Ursinus in Ursella latinski prestantek imena Medo, Medol, Medved, pod kateroj avataro ⁶⁾ so stari Slovenci Boga Bramata v celjski okolici častili. Koliko imén Avitus ⁷⁾ se ne najde na celjskih kamnih, ali nobeden Slovenec ne premisli, da Avitus ni druga, kakor barbarsko prestavljenje iména slovenskega Tici-nus ⁸⁾, ktero na koroških kamnih tolikokrat najdemo, in ktero imé je objavljeno bilo pri starih Slovencih zavoljo tiča Wisnutovega Gharuda ⁹⁾, njegovega neločljivega spremljeavca, kteremu u čast je zadnji mesec leta (po zdajnem številu) posvečen bil in še zdaj staro sanskritsko imé Gruden nosi. Pa proč s to tožbo. Ni si kriv moj dragi rojak svoje nevednosti, nikdo ni te je podučil u veri in dogodivščini tvojih predstaršev, in kar se je tebi reklo, to je bilo nečastno in večidel lažljivo. Resnica zadnjič le objelja in vresničile se bodo besede narodoljubivega in resničnega Herderja: „auch ihr so tief versunkene, einst fleissige und glückliche Völker (slavenski naimre) werdet eure alten Feste des ruhigen Fleisses und Handels wieder feiern“ ¹⁰⁾. Pa zdaj se čemo razlaganja našega napisa lotiti. „Etwas Näheres und Bestimmteres darüber (o pred stoječim napisu) zu sagen, ist nicht möglich, denn dieser Genius Anigeminus stehet hier einzig, piše Muchar ¹¹⁾ v svoji dogodivščini štajerski. Muchar, kateri je bil profesor klasičke filologije in potem takem mythologie grško in latinsko dobro poznal, ne vé sveta, v kakšno bogočastje da taj Genius Anigeminus spada. Latinski je tedaj ne, in koliko sem sam podučen v bogoslovju starih narodov, takšnega Genja nikjer ne najdem, razun u slovenski mythologii. Čudno se mi zdí, da Muchar, ni očitno rekel, to je kakšni keltiški bog. Njegov priverženik in bojovnik Keltizma g. fajmošter Rikard Knabl ¹²⁾ je prederznuši, on z unim znanim „sic volo sic jubeo“ vse keltizira, celo reka Savina je dobila od Keltov imé, in ne je slovenska za tega voljo, ker se San veli, Slovenec pa ji Savina pravi. On najde v keltiškem jeziku, kterega ostankov je pri moji duši sila malo, nekšno besedo San, kar se pravi „zdrav“, in misli, da je imé zatega voljo dobil, ker mimo ozdravivnih Laških toplic teče!!! O ti uboga Savina tako si bila od svojega izvira v Sučavi do Laških toplic brez imena! Scer zad-

njič naš starinoslovec vidi, da bi se mu znalo tako terdenje podreti, in prosi naj čitatelji njegovo mnenje le za samo konjekturo dajo veljati, ali znamenito zmiraj ostane, kako se pri nas starine izprašujejo in s kakimi stebri se branitelji keltizma trudijo ga podpirati. Tudi mi smo v keltiških slovniki iskali besede „san“ ali doz-daj ni še najšli. Ako je g. odbornika štajarskega historičkega društva slovenska beseda Savina motila, bi vendar premisliti znal, da se v slavjanski zemlji tudi reka San (v Galiciji) najde, kjer nikdar nije nobena keltiška noga hodila, kakor ni v Štajeru, razun ako je rimska vlada vojake galičke sem v posadko pošiljala, ali pa, ako so stari Kelti bili tako potaželjni turisti, kakor zdajni prebivavci stare Galie.

(Konec sledi.)

Novičar iz slovenskih krajev.

Terst 25. feb. Zima, o kterej v Terstu komaj govoriti smemo, kjer tukaj sneg, če tudi včasih nekoliko naletje, vender čez dan ne obleži, je bila letos do preteklega tedna jako gorka in prijazna. Te dni pa je vstala huda burja, sneg je bližnje griče pobelil in gorki zrak zmrazil. Ljudje tožijo zoper mráz. Ako vendar zapazujemo po tergu semtertje prodajavke s polnimi jerbasi lepo cvetecih cvetic, nas minejo misli o hudi zimi.

Ko se je tukaj zvedla novica o poskušanim umoru presvitlega cesarja, se je vsak čudil in stermel nad tako hudobnim naklepom. Drugi dan ob dvanajstih je bila zahvalna sv. maša, ktero je sam škof opravil, za srečno rešitev njegovega veličanstva. Pri tej slovesnosti je bila tudi zbrana istrianska straža, ki obstoji iz enega celega bataljona, vsa po vojaško izurjena, pa v narodni istrianski opravi z muziko, majhne fante ima za trobentarje. Ta straža, iz samih korenjakov zbrana, je gotovo zlo mikavna in Teržačani jo močno hvalijo.

Vojška Černogorcev zoper Turke ima tukaj mnogo sočutja, Turkom nobeden sreče ne privošči, ker zatiranje in nečloveško ravnanje s kristjani je vse razdražilo. Čuje se, da je francoski poslanec v Carigrad šel naznaniti ondašnji vladi, da francoska vlada bo ravnala v porazumljenju z austrian-ko in rusko.

Lutomer 22. feb. Brrrrrr, huš! Tak brnijo danes ljudi, kojem silovita nenavadna bura po cestah ali stezah hodjenje preprečavljá.

Vremenarski preroki svojim oznanilom: „Letos ne bude snega“ so potihnuli. Od 22. pret. mesca vidili smo prvič obraz njega; sedaj pak imamo ga za dovolj. Merzlega nas samo po srednom sili.

Časnik „Presse“ pod brojom 40. t. g. je tudi na našo školo natekel, i besedo od 4. razreda ali klasa spružil. Kdor okolnosti naše varaške ljudske šole barem nekaj pregleda, mu temelitje 4. razreda brez tretjoga nemore zadostiti.

Okolčani lutomerski!! Po mislih i namenu večine domorodcev dostavite osnovo 3. razreda kod naše učivnice; da bodete se hvaležni skazali dobrotljivemu pok. g. dr. J. Gottweis-u, koji je skerbel za temelitje 4. razreda. — Spomente se zlate slavjanske besede: Sloga, i prevdarite kaj sloga — složnost pomeni! Jaz mislim, da ne bi bilo prenapeto, ako bi h temu načinu vsaka občina od 50 do 100 fl. pripomogla, da bi se po takem glavnica temeljila, od koje obresti bi se za obderžanje učilnice porabili. — Premislite koliko potroškov pri izučevanju svojih dečkov bi si vi prihranili, ako bi imeli glavno ljudsko školo v Lutomeri. Ne pridejo potroški nekim starišom v dalejšnih mestih od jednoga otroka samo u jednoj godini že na 100—140 fl. srebra? Ne bi se to pustilo pri domači skoli u 3. ali 4. razredu tudi potrošiti? Ali ni vam lubše, ako svoje otroke vsak dan vidite, njim u potrebah pripomoči zamorete, kakor pak jih tjudnim rokam, Bog vé kakim, izročiti. Starši bu-

¹⁾ Muchar Gesch. der Steierm. I. B. pag. 352. — ²⁾ Idem pag. 364. — ³⁾ Idem pag. 364. — ⁴⁾ Dr. Hanuš Wissenschaft des slav. Myth. pag. 118. — ⁵⁾ Muchar Gesch. d. St. I. pag. 353. — ⁶⁾ Vollmer Myth. Lex. pag. 641. Wiese Indien II. 352. Kollar Slav. Bohyn. 334. — ⁷⁾ Muchar Gesch. der Steierm. I. 387. — ⁸⁾ Eichhorn Beiträge I. 43. — ⁹⁾ Majer Myth. Lex. pag. 173. — ¹⁰⁾ Herder Ideen zur Phil. der Gesch. IV. pag. 36. — ¹¹⁾ Muchar Gesch. der Steierm. I. 353. 354. — ¹²⁾ Schriften des histor. Vereins in Steierm. II. Heft pag. 4. J. u. so fort.

golubni! kojim vam je mar za srečo i blagostanje svojih otrok! nepustite to stvar zapstoj brez haska mimo iti; vreme je kratko, delajmo dokler je dan. Ne zamudimo žrtev polagati na žartvenik (oltar) naše domovine k izobraženju naše mladine, i uživanju dušnega življenja u obće.

Is Laškega (Tüffer). Ako se kadkad za prid domovine in vspeh materinskega jezika vneti domorodci snidejo, da Lblančane s kako slovensko igro razveselē, ni skoraj temu več čuda, pa če se v tihem in samotnem tergu toliko rodoljubivih domorodcov najde, kateri si z velikim trudom prizadevajo s slovensko igro v njedri jih sobratov ogenj žlahtne ljubezni do drage slovensčine vpaliti; je to častipolno delo vredno razglašanja po Slovenije daljnih krogih. To velja od Laškega terga, kde so na večer 20. t. m. iskreni domorodci „Dobro jutro“ in nektero kratko nemško igro od Kotzebue-a igrali. Naj mi bo pripušeno, tukaj le perve igro z nekterimi besedami omeniti. Neposredoma pred igro je jeden g. igravcov s kratkim nagovorom žalostno naznanil grozno nevarnost, v kateri so Njih veličanstvo naš predragi cesar 18. t. m. bili, ter hvalo Večnemu izrekel, po kterega modrej previdnosti se ni še hujsi nesreča pripetila, — gromēči „Živio“ in odpevanje austrianske narodne hvalnice (Volkshymne) sta teh besed odmev bila. Po tem se je igrati začelo. Tiho veselje je vsak rodoljub občutil pri pogledu nadušenih igravcov, kateri so se močno trudili, tudi slovenskej igri veljavnost pridobiti. Igranje je bilo okroglo in mično, jezik gladek posebno iz ust krasnih domorodk. Čas od jednega do drugega čina so nam dobro izurjeni gođci z milimi slovenskimi vižami kratili. — Hvala lepa gre tedaj čast. gospodom, kateri so se samovoljno tega imenitnega dela lotili, ter verli gospē, in ljubeznivim gospodičnam, ktere so s tolikim trudom ta lepi dar na oltar drage Slave položile. — Veseli in zadovoljni smo vsi zapustili gledališče, noseči v serci vnovič spodbujeno ljubezen do cesarja našega, in do mile naše domovine slovenske. L. R.—kl.

Is Senožeč 25. feb. Ni davno tega, ki je en voznik na Gaberku zmerznil, kakor so nam Novice povedale. Mislil sim, da si bodo ljudje to vender zapomnili, čez Gaberk, kjer jih je že toliko svoje življene zgubilo, ponoči v hudi zimi, kjer večidel nar bolj hudo mede, vender ne hoditi, pa kakor jez sodim, da ta nesrečnik, ki je včerajno noč, to je med 23 in 24. t. m. na imenovanem kraji vnesrečil, ni mislil, da se njemu zná ravno taka zgoditi, ko se je v tako predvideno nesrečo podal. Še je zmerzjenec govoril, ko so ga najšli, pa kakor je navada pri kmetih — „je zmerzjen, denimo ga, da se otaja“ — so ga pripravili v gorko sobo, kjer je ta revež zavoljo prenagle spremembe gerkote, umreti mogel.

Novičar iz mnogih krajev.

Svitli cesar se čedalje bolj počuti, in nasledki vsekane rane, kakor vročina glave, nepokojno spanje odjenjajo. — Pretečeno saboto, to je 26. februarja so na Dunaji hudodelnika Ivana Libeny-a zavoljo glavne izdaje, ktero je z morivnim napadom na cesarja dopernesel, na starem morišu pri „Spinnerin am Kreutze“ obesili. Obsojeni je bil sin Ivana Libeny-a, poštenega moža, žnidarja in posestnika, iz Čakvara v Stolno-belograški stolnici na Ogerskem, 21 let star, katoliške vére, neoženjen, po rokodelstvu šivar. Ne mere se reči, da je bil v svoji mladosti zanemarjen, ali da bi se bilo s slabo izrejo že v očetovi hiši nagnjenje k hudodelstvu v njem vcepilo. Poprej je pošteno živel, in še celo o času ogerskega punta se on in njegov oče nista zoper našo vlado nič pregrešila. Sina so scer Ogrri prisilili, da je kot soldaški

šivar v terdnjavi Arad obleko za vojsake delal, pa zavoljo te persilene tlake je bil, kot popolnoma opravičen, po vzetju Arada domú spušen. Pa slaba tovaršija v Peštu ga je v letu 1850 spridila, ker se je s sedajno vlado na Ogerskim z nezadovoljnimi pajdaširokodelskiga stanú pečal, in že tačas se je v njem grozna misel zbudila; le s takim hudodelstvom bi se ogerska dežela osvoboditi dala. S to miseljo navdan se je mesca marca 1851 na Dunaj podal, kjer je slabo pajdaštvo ogerskih rokodelcov v njem sovraštvo proti naši vladi še bolj poterdilo. Pred dvema mescema si je na tergu, kjer se starina prodaja, med raznimi noži tistega zbral, kateri se mu je za prekleti namen nar pripravniši zdel, namreč kuhinski nož s terdnim lesenim deržajem. Nož je bil 10 in 1 četert pavcov dolg, in pri deržaju 2 pavca širok. Na obéh stranéh ga je še do 5 pavcov ojestro nabrusiti dal. Zvedši, da se cesar vsaki dan opoldne po mestnem obzidju sprehaja, se je 12 dni zaporedoma s tem grozovitim handžarom, kterega je pod suknu skritega nosil, tje podal, in na cesarja prežal mu smertno rano vsekati. 18. dan t. m. je po končanem delu, brez južne, na bastaj šel, in kakor je bilo v predzadnjem listu Novic povedano, svoj grozni naklep speljal. Z namenom smertni vdar z nožem ponavljati, bi bil gotovo cesarja vsmertil, pa k sreči ga je cesarjev adjutant grof O'Donel ob tla vergel, in potem Dunajski mestnjak Ettenreich z drugimi popolnoma zmagal in zorožil. Vēs bēsen, da ni svojiga hudobnega naklepa dosegel, se je, ko so ga v jetnišnico peljali s kričanjem „Živio Košut“ prav sirovo obnašal. V začetku preiskave je bil prav zanikern, pa dogovori duhovna in skozi 6 dni neprenehano izpraševanje pri sodbi so v njem britko skesovanje nad groznem hudodelstvom obudili, tako da se je pri razglašenu obsodbe, ktero so mu v četertek na znanje dali, pod težo svoje pregrehe zgrudil. V saboto je že ob 6 zjutraj na morišu velika množica na-nj čakala, kamor so ga še le ob pol devetih na lojterskem vozu pripeljali. Strašno je burja pihala in tako medlo, da se 50 korakov delječ nič ni viditi moglo. Do vislice pridši je teško zajedal. Strašan in vēs zdivjačen je bil gledati. Lasē, ki so mu popred černe bile, so mu v 48 urah skoraj sive postale, in ježaste na glavi stermele. Večkrat je na duhovna pogledal, in molitve, ktere mu je ta po ogersko narekoval, po njem ponavljal. Po odvzetih verigah mu je auditor še enkrat sodbo čez njega glasno prebral. Potem je profos, kakor je stara navada, še enkrat vojaškega povelnika, kateri ga je z veliko trumo konjikov in pešcov spremlil, za njega za milost prosil. Po odgovoru tega „le pri Bogu je milost“ se ga je rabelj lotil, in z vervjo na vislice potegnjen je zadnjo besedo „Jezus Kristus“ izustil — le ta mu grozno hudodelstvo odpustiti zamore. — Nar važniši novica, nad ktero se bojo gotovo vsi bravci „Novic“ razvelili, je ta: da so vse razpertije med našo vlado in Turčijo poravnane, toraj se nam ni treba bati, da bi nova vojska ljubi mir kratila. Turk je obljubil vse, kar naš cesar od njega tirja, popolnoma spolniti. Cesarski poslanik Leiningen se je že iz Carigrada skozi Ljubljano na Dunaj podal. — Iz Černogore se zvē, da je rusovski pokovnik ali oberstar Kovalevsky Černogorcam nasvetoval, da bi Turkov ne napadali, temuč samo se jim, ako bi treba bila v bran stavili. Potem se je z dvema austrianskima častnikoma k Omer-pašatu podal, ga vsaj za toliko časa s Černogorci pomiriti, da bo austrianski poslanik iz Dunaja prišel. — Švajcarjem se huda prede. Tesinski kanton je od Laškega popolnoma ločen, kjer se tudi žito tje ne smē prepeljati, tam vedno hujsi dragina nastaja. Število iz Lombarškega pregnanih Tesinčanov je 3900. Lahj so jih pri odhodu preklinjali in zasramovali.